

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav českého jazyka a teorie komunikace

Filologie / Český jazyk

Autoreferát (teze) disertační práce

Mgr. Petra Jirásková

***PŘÍNOS VYUŽITÍ AUDIOORÁLNÍ METODY
VE VÝUCE ČEŠTINY
PRO DOSPĚLÉ CIZINCE NA ÚROVNI A0–A1***

The benefit of using the audiooral method in teaching Czech
to adult foreigners (level A0–A1 of CEFR)

Vedoucí práce: doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc.

2024

Úvod

Tato disertační práce se věnuje analýze nově zavedeného *moderního audioorálního kurzu* (mAOK), v jehož názvu je slovo „moderní“ použito ze dvou důvodů. Jedním důvodem je odlišení mAOK od historicky předcházejících audioorálních kurzů, druhým je odkaz na využití moderních postupů a technologií v jeho designu. Cílem disertační práce je ověřit přínosnost mAOK pro dospělé studenty češtiny jako cizího jazyka (ČJČJ) dnes, tedy v době, kdy ve většině případů pominuly historicko-společenské okolnosti, které tento způsob prvotního seznamování s novým jazykem vyžadovaly.

Oporou v rozhodnutí navrhnout kurz ve formátu mAOK nám byly nedávné výzkumy týkající se zapojování audiovizuálních prvků do výuky (Montero Perez, 2022; Ruck, 2022; Ball a kol., 2021) a také naše dlouholetá pedagogická a metodická praxe v práci s různorodými skupinami cizinců v oblasti výuky ČJČJ. Z rešerše aktuálních diplomových prací (Hloušková, 2021; Holcová, 2021; Čerovská, 2020; Štěpánová, 2018) vyplynulo, že zatímco metody audiolingvální a strukturně-globální audiovizuální byly původně zaměřeny převážně na dospělé studenty cizích jazyků, dnes je tento přístup uplatňován zejména při cizojazyčné výuce na prvním stupni základních škol. Využívá se převážně u dětí, které ještě neumí číst, v případě starších dětí a dospělých se objevuje jako součást výuky výslovnosti. Podle našeho předpokladu je potenciál tohoto přístupu širší a přináší škálu výhod právě dospělým studentům.

V teoretické části práce nejprve sledujeme vývoj metod cizojazyčné výuky se zvláštním zřetelem k práci s vizualizací, mluvením a výslovností. Považujeme za důležité vracet se k metodám, u nichž nám časový odstup a nové poznatky umožňují uplatnit kritický pohled. Díky tomu jsme schopni eliminovat jejich nedostatky, posílit pozitivní stránky a využít inspirativní prvky co nejefektivněji vzhledem k současným nárokům kladeným na studenty, na učitele i na parametry samotné výuky.

Na tento historický přehled navazuje sekce věnovaná současným učebnicím češtiny jako cizího jazyka pro dospělé, a to opět především s ohledem na efektivní využívání vizualizace. Zaměřujeme se na funkce, které mohou vizuální prvky plnit, a také na rizika práce s nimi. To vše v souvislosti s možnou návazností některé z běžně dostupných učebnic češtiny jako cizího jazyka na mAOK.

Empirická část práce zkoumá a ověřuje přínosnost nově zavedeného mAOK pro dospělé studenty češtiny jako cizího jazyka na úrovni A0–A1, a to kombinací kvantitativního a kvalitativního výzkumu. V kvantitativní části sledujeme míru zapamatování lexikálního materiálu u jednotlivých studentů během jednotlivých výukových dnů. Pozornost zaměřujeme především na míru zlepšení v průběhu výukového dne a zjišťujeme, zda je množství lexikálního

materiálu v mAOK pro studenty přijatelné, ať už mají nebo nemají předchozí zkušenost se slovanskými jazyky.

Kvalitativní výzkum je realizován formou fenomenologické studie prostřednictvím částečně řízených rozhovorů s lektory a polostrukturovaných dotazníků pro studenty. Tato kombinace expertního pohledu lektorů a uživatelského názoru studentů představuje důležitý příspěvek k vyhodnocení přínosnosti výuky v mAOK.

1. Teoretická východiska

Pro současnou cizojazyčnou výuku je klíčová obeznamenost vyučujícího s širokou paletou metod a přístupů, neboť typickým znakem dnes převažujícího komunikačního přístupu je eklektické vybírání využitelných postupů napříč metodami výuky cizích jazyků. To vede k variabilitě při tvorbě učebních materiálů a k rozmanitosti následné práce s nimi (Hrdlička, 2023; Richards – Rodgers, 2014). Hlavním požadavkem je výuka cizího jazyka, která bude pro uživatele jak atraktivní, tak funkční. Učitelé se zaměřují na potřeby studentů a jsou povzbuzováni k flexibilnímu přístupu, nikoliv k přesnému dodržování předepsaných metodických zásad. To na ně zároveň klade vysoké nároky, pokud jde o schopnost samostatně vytvořit metodicky smysluplný výukový koncept.

Jednou z takto navržených koncepcí výuky ČJČJ je propojení audioorálního úvodu s následnou prací s jednou z běžně dostupných učebnic ČJČJ, které navazuje na design audiolingválně a audiovizuálně zaměřených metod cizojazyčné výuky poloviny 20. století. Metody výuky cizích jazyků předcházející dnešnímu komunikačnímu přístupu, byly vždy vyvinuty pro specifickou skupinu studentů a následně aplikovány všeobecně bez ohledu na schopnosti a cíle účastníků výuky (Richards – Rodgers, 2014; Larsenová-Freemanová – Anderson, 2011). To většinou vedlo k deziluzi a původně adorované metody byly opět kritizovány a zavrhovány. Tak tomu bylo i v případě zmiňované audiolingvální metody v USA a její evropské paralely, metody strukturně-globální audiovizuální (Comesová, 2016; Ivanová, 2006; Stern, 1991; Ostyn – Godyn, 1985; Christensen, 1970).

Názory na to, co je při výuce cizích jazyků důležité, přínosné a smysluplné, se měnily a vyvíjely nejen v souvislosti s aktuálními trendy v oblasti lingvistiky a psychologie, ale také v závislosti na vnějších vlivech, totiž na aktuálních společenských potřebách, technických možnostech i historických okolnostech. Audio-lingválně-vizuální metody svým důrazem na vizualizaci, výslovnost a mluvení, stejně jako eliminaci psané formy a překladu, konvenovaly i později potřebám některých specifických skupin studentů, a to i v českém prostředí.

V 60. letech 20. století se změnilo národnostní složení i jazykový standard účastníků intenzivních univerzitních kurzů ČJČJ v tehdejší Československu (Hronová, 1993). V rámci vládního stipendijního programu přijížděli studenti s rozdílnými mateřskými jazyky, což komplikovalo komunikaci jak mezi nimi navzájem, tak s učitelem. Proto bylo nezbytné pro tuto rozmanitou skupinu studentů zavést takovou výuku, v níž by byla čeština primárním jazykem a důraz by byl kladen na mluvení, výslovnost a využití vizualizace a zvukových nahrávek právě v návaznosti na audio-lingválně-vizuální metody.

Na základě těchto požadavků vznikl *Úvodní audioorální kurs češtiny pro výuku zahraničních studentů* (Hronová, 1971), v němž mají studenti k dispozici pouze obrazový podklad a jazykovou složku jim zprostředkovává učitel bez jakékoliv textové opory. Základem výuky je paměťový dril založený na ústním opakování promluvy učitele či obsahu nahrávky. V obdobné jazykově komplikované situaci se dodnes ocitají klienti integračních center, na jejichž potřeby reagoval *Kurz českého jazyka pro azylanty* (Čemusová a kol., 2004a) určený nejen studujícím bez znalosti latinky, ale i bez znalosti jakéhokoliv písma. Základem výukového materiálu je opět obrazová část, která účastníkům kurzů zprostředkovává kontext a pomáhá jim v porozumění již od úplného začátku seznamování s novým jazykem.

Historická kontinuita i současný trend hojnějšího využívání vizualizace v učebních materiálech (Trahorsh – Bláha – Janko, 2018; Pešková, 2012a,b; Průcha, 2009, 1998; Spousta, 2007; Macek, 1984; Corder, 1969) nás vedly k úvahám o znovuzapojení úvodního audioorálního kurzu v rámci ročních přípravných programů pro budoucí studenty českých vysokých škol na ÚJOP UK, a to v podobě *moderního audioorálního kurzu, mAOK*. Kromě aplikace inspirativních postupů výše zmíněných metod výuky cizích jazyků a vedle návaznosti na již existující audioorálně zaměřené výukové materiály, jsme využili některé nové technické nástroje. K nim patří interaktivní tabule pro prezentaci výukového podkladu v elektronické formě s možností přesouvání objektů či zapojení interaktivních výukových aplikací nejen přímo v lekcích, ale i v domácí přípravě. Tyto aplikace, nabízející funkci spojování obrázku se zvukovou stopou, jsou moderní alternativou jazykových laboratoří využívaných v rámci výše zmiňovaných audiolingválně a audiovizuálně zaměřených metod nebo také variantou magnetofonových nahrávek, jež byly pevnou součástí souboru výukových materiálů *Úvodního audioorálního kursu češtiny pro výuku zahraničních studentů* (Hronová, 1971).

Abychom ukázali možnosti plynulého přechodu od mAOK k současným běžně užívaným učebnicím ČJČJ pro dospělé studenty, provedli jsme u čtyř z nich analýzu zaměřenou na vizualizaci. Jak demonstrujeme na ukázkách z těchto učebnic, nejedná se vždy o vizualizaci funkční, zaměřenou na různorodé pedagogické-didaktické funkce vizuálních prostředků.

V učebnicích mnohdy chybí zadání, které by použití vizuálního prostředku didaktizovalo a objektivizovalo autorský záměr s ním spojený. Ukazuje se, že aktivní a funkční práce s bohatou vizuální stránkou učebnic češtiny jako cizího jazyka je často úkolem učitele. Učitel, který prošel výukou v mAOK, by však měl být takové práce schopen.

2. Výzkum

2.1. Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Podkladem mAOK, který čítá celkem 22 vyučovacích hodin (á 45 minut), je sada materiálů určených jak lektorům, tak studentům. Lektorům jsou pro každý výukový den k dispozici předem vytvořené on-line tabule (Google JamBoard) určené k promítání ve třídě, a to buď na chytré tabuli (SMART Board apod.) nebo dataprojektorem na plátno. Jednotlivé listy těchto on-line tabulí obsahují postupné výukové kroky ztvárněné formou ikon, s nimiž může lektor libovolně pohybovat. Ke každému výukovému dni je vytvořen plán, který učitele instruuje a podává mu návod na práci s každým z připravených listů on-line tabule.

Historická návaznost, blízkost soudobým výukovým trendům ani naše vlastní lektorská zkušenost nebyly dostatečnou zárukou vhodnosti tohoto přístupu pro současné dospělé studenty ČJCJ. Hlavním cílem disertační práce proto bylo ověřit předpokládanou přínosnost mAOK v oblastech uvedených v jednotlivých výzkumných otázkách, případně škálu pozitivních dopadů na základě získaných údajů ještě rozšířit. Na druhé straně bylo jejím účelem také odhalit možné nedostatky a rizika při používání tohoto přístupu ve výukové praxi. Naše výzkumné otázky jsou následující:

1. *Je množství materiálu v mAOK určeného k naučení pro studenty únosné, ať už disponují či nedisponují předchozí znalostí nějakého slovanského jazyka?*
2. *Je mAOK pro studenty přínosný v předpokládaných oblastech (výslovnost, gramatika, motivace) a plynou z jeho zařazení do výuky i další benefity?*
3. *Jaká rizika a úskalí plynou ze zařazení mAOK do výuky?*
4. *Jak vnímají lektori a studenti mAOK v porovnání s obvyklým postupem práce s učebnicí od počátku výuky ČJCJ?*

2.2. Výzkumný design

Výzkum byl proveden mezi studenty a lektory úvodních kurzů mAOK probíhajících na Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy během akademického roku 2023/2024. Pilotní výzkum s patnácti studenty v lednu 2023, doplněný rozhovory se dvěma lektorkami, sloužil jako přípravný krok pro finální výzkum. Ten se skládal jak z části kvantitativní, určené pouze pro studenty, tak z části kvalitativní, do níž byli zapojeni jak studenti, tak lektori. Celkem se

zúčastnilo 42 studentů, převážně ve věku 18–20 let, a deset lektorů, většinou s více než desetiletou praxí ve výuce ČJČJ. Zúčastnění studenti pocházeli z devatenácti různých zemí. Ačkoliv jejich deklarovaná úroveň byla A0, někteří byli tzv. předučení, což v jejich případě ovlivnilo míru přínosu mAOK v oblasti nově naučené slovní zásoby.

Modelem výzkumného procesu se stal experimentální přístup Batese – Sona (2020), zkoumajících výhody vizuální prezentace anglické slovní zásoby na japonské univerzitě. Zmíněná studie kombinovala kvantitativní testy s kvalitativní analýzou výsledků studentů a následnou diskusí. Inspirací pro nás bylo nejen zpracování dat pomocí statistických tabulek, ale také zahrnutí přímých komentářů studentů do závěrečného výstupu.

V kvantitativní části našeho šetření, probíhající v září 2023, jsme navrhli a realizovali vlastní formát testování, neboť vzhledem k netextové povaze mAOK bylo nutné vytvořit odpovídající testovací nástroj. K orientaci studentů v zápisovém archu proto sloužily informativní ikony a pro přístup do testovacích online cvičení jsme využili QR kódy.

V kvalitativní fázi výzkumu jsme se zaměřili na fenomenologický způsob zkoumání zkušeností studentů a lektorů s výukou formou mAOK. Na základě sesbíraných dat jsme se snažili popsat a interpretovat jejich názory, pocity a prožitky. Kvalitativní výzkum zahrnoval částečně řízené rozhovory s lektory a polostrukturované dotazníky pro studenty, díky čemuž jsme získali jak expertní, tak i uživatelský pohled. Obě fáze kvalitativního výzkumu proběhly v období září až říjen 2023.

2.3. Výsledky

Analýza výsledků obou částí výzkumu napomáhá k lepšímu zacílení lektorské práce při využití audioorálního způsobu výuky. Ze získaných údajů vyplývá, že většina studentů nenastupuje do kurzů s nulovou znalostí češtiny. Je nutné s nimi počítat a výuku jim přizpůsobit, neboť tzv. předučení studenti popisovali v dotazníkovém šetření pocity nudy a ospalosti. Tyto emoce mohou být vyvolány nedostatečným množstvím nové slovní zásoby, jejíž zpracování a zapamatování by pro studenty bylo výzvou, stejně jako jednotvárností výuky realizované především prostřednictvím různých forem drilu.

Kvantitativní výzkum potvrdil vyšší počáteční znalost slovní zásoby především u studentů se slovanským jazykovým pozadím, stejně jako jejich schopnost odhadnout význam nově představených slov. Přesto byly výsledky skupiny studentů bez znalosti dalšího slovanského jazyka kromě češtiny v jednotlivých testovacích dnech srovnatelné, nebo dokonce lepší než u studentů s vyšší počáteční znalostí. To ukazuje jednak na efektivitu metody mAOK pro neslovanské studenty, jednak na již zmiňovaný nižší motivační potenciál navrženého obsahu pro studenty se znalostí dalšího slovanského jazyka kromě češtiny.

K očekávaným výsledkům, a tedy potvrzeným hypotézám, patří zlepšení vnímání zvukové stránky jazyka a zlepšení výslovnosti češtiny u studentů, zmiňované ve výstupech kvalitativního výzkumu oběma skupinami respondentů. Tyto aspekty jsou dále doplněny o častější uplatňování sebeopravy v oblasti výslovnosti i v následující výuce s učebnicí. Potvrzen byl také pokrok v porozumění základním gramatickým pravidlům a cílená orientace studentů na přípony a koncovky slov, což jim později umožňovalo odhalovat analogie a generalizovat pravidla více samostatně. Podle výpovědí studentů i lektorů došlo ke snížení obav z používání češtiny, což vedlo k větší motivaci k dalšímu učení a pomáhalo odstranit obavy z chybování při komunikaci mimo třídu.

Pozitivním výstupem zmiňovaným oběma skupinami dotazovaných bylo rychlejší vytvoření soudržného třídního kolektivu způsobené patrně neustálou interakcí mezi studenty a lektorem i mezi studenty navzájem. Důležitou negativní zpětnou vazbou byla kritika obou skupin respondentů ve vztahu k zaměnitelnosti některých použitých ikon, což bude mít za následek úpravu materiálu s větším zřetelem věnovaným jednoznačnosti obrázků.

Většina dotazovaných lektorů, stejně jako většina studentů, byla schopna srovnat tradiční výuku s učebnicí s novým přístupem mAOK. V porovnání s tradiční výukou s učebnicí vyzdvihují klady mAOK, jako je budování sebedůvěry u studentů a zlepšení schopnosti tvořit vlastní jednoduché promluvy. Učitelé spatřují výhodu také ve faktu, že v momentě přechodu k učebnici již studenti disponují širším lexikem, což umožňuje demonstrovat nová gramatická pravidla na větším objemu materiálu.

3. Závěr

Závěry studie naznačují, že úvodní kurz mAOK je ve své základní podobě vhodný a motivující především pro Neslovany, ještě specifičtěji pro studenty bez znalosti dalšího slovanského jazyka kromě češtiny. Kvantitativní výzkum naznačuje nižší motivaci u studentů se znalostí slovanského jazyka, což by mohlo být řešeno navýšením množství předkládaného materiálu a cíleným zaměřením výuky na konkrétní problematické jevy ve výslovnosti či v celkovém ústním projevu.

Výukové postupy uplatňované v mAOK podporují rychlý rozvoj ústní produkce a vyloučení textové složky eliminuje negativní interferenci mezi grafémy a fonémy. Využití opakování, vizualizace a motivace podporuje lepší zapamatování, studenti si vytvářejí pevný základ slovní zásoby a frází, na kterém mohou stavět další učení. Výhodou je také využívání moderních výukových platforem a aplikací pro variaci práce s materiálem.

Přesto není ideální, aby byla výuka probíhající výhradně audioorální formou dlouhodobá. Jedná se o přístup přínosný zejména v rámci prvního kontaktu s novým jazykem. Dobře metodicky připravení lektori mohou maximalizovat výhody a minimalizovat rizika tohoto přístupu, což přispívá k vyšší kvalitě výuky.

Celkově lze říci, že pozitivní důsledky zařazení úvodního mAOK jsou větší než případné nevýhody, a kurz je vhodný pro všechny skupiny studentů zapojených do studie. Je však nutné zohlednit jejich jazykové pozadí a posílit určité prvky této metody v souladu s jejich potřebami.

Literatura

- Atkinsonová, R. L. a kol. (2003). *Psychologie*. Praha: Portál.
- Ball, F., Spuerck, I., & Noesselt, T. (2021). Minimal interplay between explicit knowledge, dynamics of learning and temporal expectations in different, complex uni- and multisensory contexts. *Attention, perception & psychophysics*, 83(6), 2551. <https://doi.org/10.3758/s13414-021-02313-1>
- Ballstaedt, S.-P. (2009). Text und Bild: ein didaktisches Traumpaar. *Bildendes Sehen*, 45-55. <https://doi.org/10.1515/9783110548808-005>
- Bates, J., & Son, J.-B. (2020). English Vocabulary Learning with Simplified Pictures. *TESL-EJ*, 24(3), 1-20. Dostupné z: <http://www.tesl-ej.org/pdf/ej95/a12.pdf>
- Brooks, N. (1960). *Language and language learning: theory and practice*. New York: Harcourt Brace & Company.
- Carney, R. N., & Levin, J. R. (2002). Pictorial Illustrations Still Improve Students' Learning From Text. *Educational Psychology Review*, 14(1), 5-26. <https://doi.org/10.1023/A:1013176309260>
- Carroll, D. W. (1994). *Psychology of language*. Belmont: Thomson Brooks/Cole Publishing Co.
- Certifikovaná zkouška z češtiny pro cizince (CCE)*. (2023). Ústav jazykové a odborné přípravy, Univerzita Karlova. Dostupné z: <https://ujop.cuni.cz/UJOP-371.html?ujopcmsid=4:certifikovana-zkouska-z-cestiny-pro-cizince-cce>
- Comesová, E. (2006). Ancien et moderne dans les méthodes pré-communicatives de l'enseignement des langues. *Dialogos (Bucharest, Romania)*, 7(14), 63-68.
- Corder, P. (1969). *The Visual Element in Language Teaching*. Londýn: Longman.
- Cvejnová, J. (2011). *Česky, prosím – Start: učebnice češtiny pro cizince: přípravná učebnice a písanka*. Praha: Karolinum.
- Čáp, J. (1993). *Psychologie výchovy a vyučování*. Praha: Karolinum.
- Čemusová a kol. (2004a). *Kurz českého jazyka pro azylanty. Člověk v tísni*. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/manual-pro-ucitele-ceskeho-jazyka-pro-cizince-bez-znalosti-latinky-ucebnice-1050pub>
- Čemusová a kol. (2004b). *Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky. Člověk v tísni*. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/manual-pro-ucitele-ceskeho-jazyka-pro-cizince-bez-znalosti-latinky-92pub>
- Černý, J. (1996). *Dějiny lingvistiky*. Olomouc: Votobia.
- Čeřovská, M. (2020). *Výslovnost ve výuce německého jazyka na ZŠ [Diplomová práce]*. Brno: Masarykova univerzita.

Darian, S. G. (1972). *English as a foreign language: history, development and methods of teaching*. Norman: University of Oklahoma Press.

Dörnyei, Z., & Ryan, S. (2015). *The psychology of the language learner revisited: Second Language Acquisition Research Series*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315779553>

Fenclová, M. (2003). *Fonetika francouzštiny jako lingvodidaktický problém*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.

Fontana, D. (1997). *Psychologie ve školní praxi: [příručka pro učitele]*. Praha: Portál.

Fries, C. C. (1957). *Teaching and Learning English as a Foreign Language*. Ann Arbor: University of Michigan.

Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.

Hendrich, J. a kol. (1988). *Didaktika cizích jazyků*. Praha: SPN.

Hirschová, M. (2017): FUNKČNÍ GRAMATIKA. In P. Karlík, M. Nekula, J. Pleskalová (eds.), *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*.

Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/FUNKČNÍ GRAMATIKA>

Hladíková, H. (2014). *Obrazová složka učebnic češtiny pro cizince – analýza a evaluace* [Diplomová práce]. Praha: Univerzita Karlova. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/69117/120161017.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Hladíková, V. (2011). *Využití prostředků signální gramatiky v učebnicích češtiny jako cizího jazyka* [Diplomová práce]. Liberec: Technická univerzita. Dostupné z: <https://dspace.tul.cz/>

Hloušková, A. (2021). *Počátky výuky Anglického jazyka v 1. třídě ZŠ* [Diplomová práce]. Olomouc: Univerzita Palackého. Dostupné z: <https://theses.cz/>

Holá, L. (2022) *Čeština expres START. 1*. Praha: Akropolis.

Holcová, P. (2021). *Narativní metody v hodinách anglického jazyka na 1. stupni ZŠ* [Diplomová práce]. Liberec: Technická univerzita. Dostupné z: <https://dspace.tul.cz/>

Honzíčková, L. (2017). *Pojetí fonetiky v učebnicích francouzského jazyka* [Diplomová práce]. Praha: Univerzita Karlova. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/85656/DPTX_2015_2_11410_0_47118_6_0_178985.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Hrdlička, M. (2002). *Cizí jazyk čeština*. Praha: ISV.

Hrdlička, M. (2009). *Gramatika a výuka češtiny jako cizího jazyka: k prezentaci gramatiky českého jazyka v učebnicích češtiny pro cizince*. Praha: Karolinum.

Hrdlička, M. (2019). *Kapitoly o češtině jako jazyku nematěřském*. Praha: Karolinum.

Hrdlička, M. (2023). *Kapitoly z didaktické gramatiky (se zřetelem k češtině jako cizímu jazyku)*. Praha: Karolinum.

- Hronová, K. (1990). *Úvodní audioorální kurs češtiny pro výuku zahraničních studentů: text pro vyučující*. Praha: Karolinum.
- Hronová, K. (1993). *Čeština jako cizí jazyk. Vstupní kurz a základní gramatika*. Praha: Karolinum.
- Hronová, K., & Hron, J. (2008). *Čeština pro cizince: Czech for foreigners: A1-A2, B1: mini/medium*. Praha: Didakta.
- Hronová, K., & Turzíková, M. (1998). *Čeština pro cizince*. Praha: Fraus.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1985.tb04802.x>
- Hunt, M. M. (2015). *Dějiny psychologie*. Praha: Portál.
- Christensen, M. D. (1970). Audio-Visual Teaching a New Approach or A Complementary Method? *Theoria (Pietermaritzburg)*, 35(35), 63-72. Dostupné z:
<https://www.jstor.org/stable/41801863?read-now=1>
- Ivanova, M. (2006). La méthode structuro-globale audio-visuelle (S.G.A.V.). *Dialogos (Bucharest, Romania)*. 7(14), 16-21. Dostupné z: [the-audio-visual-and-structuro-global-method_Content%20File-PDF.pdf \(cuni.cz\)](http://www.cuni.cz/~lil/Dialogos/Dialogos714Ivanova.pdf)
- Janko, T. (2015). Srovnávací analýza typů nonverbálních prvků v současných českých a německých učebnicích školní geografie. *Pedagogická orientace*, 25(2), 225-248.
<https://doi.org/10.5817/PedOr2015-2-225>
- Jeanová, G., & Simardová, D. (2013). Deductive versus inductive grammar instruction: Investigating possible relationships between gains, preferences and learning styles: Investigating possible relationships between gains, preferences and learning styles. *System*, 41(4), 1023-1042. [https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.system.2013.10.008](https://doi.org/10.1016/j.system.2013.10.008)
- Jelínek, S. (1994/1995). K funkční charakteristice učebnic cizích jazyků. *Cizí jazyky*, 38(3-4), 83-87.
- Jelínek, S. (2006/2007). Koncepční otázky učebnic cizích jazyků. *Cizí jazyky*, 50(4), 126-130.
- Jirásková, P. (2023a). Funkce vizuálních prostředků v učebnicích cizích jazyků na příkladech z učebnic češtiny jako cizího jazyka. *CASALC Review*, 13(1), 23-42.
- Jirásková, P. (2023b). Moderní audioorální kurz jako úvodní fáze výuky češtiny jako cizího jazyka. *CASALC Review*, 13(2), 76-96.
- Jirásková, P. (2023c) Můžou učitel a studenti mluvit česky od první lekce? In *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka 2022*. Praha: Akropolis, 2023, s. 141-146.
- Kaplan, I. T., & Selinker, L. (1997). Toward second language acquisition: a study of null-prep by Elaine C. Klein. *Second Language Research*, 13(2), 170-186. Dostupné z:
<https://www.jstor.org/stable/43104541>

- Kubrická, J. (2006). Trend genderové korektnosti v učebnicích cizích jazyků. In Maňák, J., & Klapko, D. (eds.), *Učebnice pod lupou*. Brno: Paido, s. 107-110. Dostupné z: http://www.paido.cz/pdf/ucebnice_pod_lupou.pdf
- Kůtová, V. (2004). Funkce ilustrace ve výchovně vzdělávacím procesu. *E-Pedagogikum*, 4(1), 72-77. Dostupné z: <https://e-pedagogium.upol.cz/pdfs/epd/2004/01/08.pdf>
- Lakshmanan, U., & Selinker, L. (2001). Analysing interlanguage: how do we know what learners know? *Second Language Research*, 17(4), 393-420. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/43104621>
- Larsenová-Freemanová, D., & Anderson, M. (2014). *Techniques & Principles in Language Teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Macek, Z. (1984). Obraz jako didaktický prostředek. *Pedagogika*, 34(4), 453-469. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=4896>
- Malá, Z. (2019). *Jazykové hry a aktivity pro výuku češtiny A1.1: doplňkové materiály k učebnicím Čeština expres a Český krok za krokem*. Praha: Akropolis.
- Maňák, J., & Knecht, P. (2007). *Hodnocení učebnic*. Brno: Paido.
- Mareš, J. (1995). Učení z obrazového materiálu. *Pedagogika*, 45(4), 318-327. Dostupné z: <https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=3211%20title>
- Mareš, J. (2013). *Pedagogická psychologie*. Praha: Portál.
- Matula, O. (2007a). *Český den: kurz českého jazyka pro azylanty navazující na Manuál pro učitele českého jazyka pro cizince bez znalosti latinky*. Člověk v tísni. Dostupné z: https://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/cesky_den_ucebnice.pdf
- Matula, O. (2007b). *Český den: manuál pro učitele*. Člověk v tísni. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/manual-pro-ucitele-ceskeho-jazyka-pro-cizince-bez-znalosti-latinky-92pub>
- Modelový test CCE-A1*. (2023). Ústav jazykové a odborné přípravy, Univerzita Karlova. Dostupné z: https://arche.is.cuni.cz/images/zkousky/dokumenty/CCE-A1_modelova_varianta.pdf
- Montero Perez, M. (2022). Second or foreign language learning through watching audio-visual input and the role of on-screen text. *Language Teaching*, 55(2), 163-192. <https://doi.org/10.1017/S0261444821000501>
- Nachtmanová, B. (2014). *Vizualizace ve výuce češtiny pro cizince* [Diplomová práce]. Praha: Univerzita Karlova. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/69096/DPTX_2012_2_11210_0_34332_4_0_135737.pdf?sequence=1&isAllowed=y

- Ostyn, P., & Godin, P. (1985). RALEX: An alternative approach to language teaching. *The Modern language journal (Boulder, Colo.)*, 69(4), 346-355. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/326259>
- Paivio, A. (1990). *Mental Representations: A dual coding approach*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195066661.001.0001>
- Pešková, K. (2012a). *Vizuální prostředky pro výuku reálií v učebnicích němčiny*. Brno: Masarykova univerzita.
- Pešková, K. (2012b). Vizuální prostředky pro výuku reálií: výsledky analýzy učebnic němčiny. *Pedagogická orientace*, 22(2), 243-265. <https://doi.org/10.5817/PedOr2012-2-243>
- Pitřha, P., & Daneš, F. (1967). Letní lingvistická škola (Linguistic Institute) 1966 a americké lingvistické konference s ní spojené. *Slovo a slovesnost*, 28(2), 200-210. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=1527>
- Plháková, A. (2004). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia.
- Průcha, J. (2009). *Moderní pedagogika*. Praha: Portál.
- Průcha, J. (1998). *Učebnice: teorie a analýzy edukačního média: příručka pro studenty, učitele, autory učebnic a výzkumné pracovníky*. Brno: Paido.
- Pýchová, I. (1990). K funkci vizuálií v rozvoji osobnosti žáka. *Pedagogika*, 40(6), 669-684. Dostupné z: <https://pages.pdf.cuni.cz/pedagogika/?p=11079>
- Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511667305.001
- Rivenc, P. (2013). Charles Bally et Petar Guberina, inspirateurs audacieux de la didactique moderne des langues. *Synergies Espagne*. Sylvains les Moulins: Gerflint, 6(6), 145-159. Dostupné z: https://gerflint.fr/Base/Espagne6/Article10Paul_Rivenc.pdf
- Ruck, J. (2022). Elementary-level learners' engagement with multimodal resources in two audio-visual genres. *The Language Learning Journal*, 50(3), 328-343. <https://doi.org/10.1080/09571736.2020.1752291>
- Saville-Troike, M., & Barto, K. (2017). *Introducing second language acquisition*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Selinker, L., & Lamendella, J. T. (1978). TWO PERSPECTIVES ON FOSSILIZATION IN INTERLANGUAGE LEARNING. *Interlanguage Studies Bulletin*, 3(2), 143-191. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/43136004>
- Slough, S. W., & Mctigue, E. M. (2010). Introduction to the Integration of Verbal and Visual Information in Science Texts. *Reading psychology*, 31(3), 206-212. <https://doi.org/10.1080/02702710903241397>
- Spousta, V. (2007). *Vizualizace: gnostický a komunikační prostředek edukologických fenoménů*. Brno: Masarykova univerzita.

- Starý Kořánová, I. (2012). *Česká čítanka: adaptované texty a cvičení ke studiu češtiny jako cizího jazyka*. Praha: Akropolis.
- Stern, H. H. (1983). *Fundamental concepts of language teaching*. Oxford: Oxford University Press.
- Sternberg, R. J. (2009). *Kognitivní psychologie*. Praha: Portál.
- Strejcová, P. (2012). *Signální gramatika a výuka češtiny jako cizího jazyka* [Diplomová práce]. Plzeň: Západočeská univerzita. Dostupné z: <https://theses.cz/id/dryv46/>
- Šindelářová, J., & Boyon Škodová, S. (2012). *Metodika práce s žáky-cizinci v základní škole*. Praha: MŠMT. Dostupné z: https://www.vzdelavacisluzby.cz/dokumenty/administrativa-a-dokumentace-ve-skolstvi/metodiky-a-postupy/Metodika_Sindelarova_Skodova_13%2011%202012_final_1.docx.pdf
- Škodová, S. (2012). In *Kapitoly z lingvodidaktiky češtiny jako cizího jazyka*. Liberec: Technická univerzita, s. 104-120. Dostupné z: <https://dspace.tul.cz/handle/15240/172594>
- Škodová, S. (2010). Specifika ilustrací v materiálech pro výuku češtiny jako cizího jazyka. In K. Hlínová (ed.): *Sborník AUČCJ 2007–2009*. Praha: Akropolis, s. 69–73.
- Štěpánová, A. (2018). *Učebnice francouzštiny používané na českých školách v letech 1948-1989* [Diplomová práce]. České Budějovice: Jihočeská univerzita. Dostupné z: <https://dspace-test.jcu.cz/handle/123456789/37902>
- Štindlová, B., Hůlková Nývltová, D., Jirásková, P., Vaníčková, K., & Paldusová, M. (2021). *Metodická podpora lektorů v přípravných kurzech ke zkoušce pro trvalý pobyt*. NPI ČR. Dostupné z: https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a1/wp-content/uploads/sites/2/2021/02/NPI_Metodicka_podpora_kestazeni.pdf
- Trahorsch, P., Bláha, J. D., & Janko, T. (2018). Analýza výzkumů vizuálií v učebnicích na příkladu učebnic s geografickým obsahem. *Pedagogická orientace*, 28(1), 111-134. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/pedor/article/view/9164/pdf>
- Vygotskij, L. S., & Průcha, J. (2004). *Psychologie myšlení a řeči*. Praha: Portál.
- Zimmermann, G. (1990). *Grammatik im Fremdsprachenunterricht der Erwachsenenbildung: Ergebnisse empirischer Untersuchungen*. Ismaning: Hueber.

Publikační a odborná činnost autorky

KONFERENCE A WORKSHOPY

- 2021 Česká škola bez hranic: XIII. mezinárodní konference českých škol v zahraničí
Příspěvek: *Obrázky a ikony ve výuce*
- 2021 Filozofická fakulta Univerzity Karlovy: BOHEMISTIKA X. mezinárodní symposium o češtině jako cizím jazyku
Příspěvek: *Obrázky ve výuce: teorie a praxe*
- 2022 Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka: 77. setkání
Příspěvek: *Zapojování mluvení od nejnižších úrovní*
- 2022 Česká škola bez hranic: XIV. mezinárodní konference českých škol v zahraničí
Příspěvek: *Obrázky a výuka bez zprostředkovacího jazyka*
- 2022 Filozofická fakulta Univerzity Karlovy: konference ČesKo
Příspěvek: *Paměť, učení a výukové materiály*
- 2022 Centrum jazykového vzdělávání Univerzity Palackého: konference Trendy ve vzdělávání v jazykových centrech na univerzitách v EU
Příspěvek: *Flipped class v prezenční výuce*
- 2023 Centrum jazykového vzdělávání Masarykovy univerzity: konference Potenciál jazykové různorodosti: čeština pro specifické účely jako cesta ke kariéře
Příspěvek: *Moderní audio-orální kurz*
- 2023 Česká škola bez hranic: XV. mezinárodní konference českých škol v zahraničí
Příspěvek: *Funkce a rizika obrázků v učebnicích*
- 2024 Agentura pro výchovu a vzdělávání, Chorvatsko, porada českých učitelů
Příspěvek: *Fungování myšlení a paměti*
- 2024 Učíme jazyky ONLINE 2024
Příspěvek: *Chyby, o kterých si lektori myslí, že je nedělají*

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Jirásková, P. (2023). Můžou učitel a studenti mluvit česky od první lekce? In *Sborník Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka 2022*. Praha: Akropolis, 141-146.

Jirásková, P. (2023). *Funkce vizuálních prostředků v učebnicích cizích jazyků na příkladech z učebnic češtiny jako cizího jazyka*. *CASALC Review*, 13(1), 23-42.

<https://doi.org/doi.org/10.5817/CASALC2023-1-2>

Jirásková, P. (2023). *Moderní audioorální kurz jako úvodní fáze výuky češtiny jako cizího jazyka*. *CASALC Review*, 13(2), 76-96. <https://journals.muni.cz/casalc-review/article/view/36940/32405>

PEDAGOGICKÁ A OSTATNÍ ČINNOST

2017 - dosud ÚJOP UK výuka v metodických kurzech češtiny jako cizího jazyka

2017 - dosud ÚJOP UK výuka v kurzech češtiny jako cizího jazyka

2020/2021 FF UK výuka předmětu *Obrázky a ikony ve výuce češtiny pro cizince*

2020/2021 Kruh moderních filologů - ozvučená prezentace [Obrázky: Proč a jak?](#)

2021 recenze pro časopis SALi

2021/2022 FF UK recenze učebnice *Paráda! Učím se česky* (FF UK, 2022)

2022 Doktorandský seminář: téma Paměť a audioorální výuka

2022 Doktorandský seminář: komentář k abstraktu kolegyně z nižšího ročníku

2023 zapisovatelka u obhajoby disertace

2023 Doktorandský seminář: představení kvantitativního výzkumu k disertaci (poskytnutí získaných dat pro téma Zpracování kvantitativních dat v Excelu)

2024 Doktorandský seminář: komentář k abstraktu kolegyně z nižšího ročníku

2024 Doktorandský seminář: představení kvalitativního výzkumu k disertaci

OCENĚNÍ

2023 stipendium v rámci projektu SVV (Giger)

2023 PhD Battle prezentační soutěž: 3. místo